

Epäile kaikkia ja kaikkea

Hollantilaiset kollegat (Hol J ym. *J Allergy Clin Immunol* 2009;124:1354) ovat tehneet mielenkiintoisen tutkimuksen tiedelehtiartikkelien viittausten oikeellisuudesta. He ottivat kohteekseen yhden keskeisimmistä tutkimuksista, jossa on käsitelty probioottien vaikutusta allergiaan (Kalliomäki M ym. *Lancet* 2001;357:1076). Kyseisessä lumekontrolloidussa kaksois-sokkotutkimuksessa annettiin *Lactobacillus rhamnosus* GG:tä odottaville äideille raskauden lopussa ja imetyksen aikana kuuden kuukauden ajan. Vastikemaitoa saaville lapsille probioottia annettiin erikseen. Julkaisua oli 1.11.2008 mennessä siteerattu 663 kertaa, eikä siteerausten vuosittainen määrä ollut tuossa ajassa muuttunut oleellisesti.

Tutkijat onnistuivat hankkimaan 458 artikkelia ja tarkistivat niiden siteerausten oikeellisuuden sokkoutusti niin kirjoittajien kuin julkaisuvuodenkin suhteen. Erikseen tarkasteltiin seuraavat neljä asiaa: tulosten virheellinen tulkinta, toisen käden tieto, väitetyt tulokset esiintymättömyys alkuperäisessä kirjoituksessa sekä aineiston ja menetelmien värintulkinta.

Virheitä löytyi 29 %:ssa julkaisuis-

ta. Määrä pysyi samana koko tarkastelujakson ajan. Lehden impaktiluku ei vaikuttanut virheiden määrään. Aineistoa ja menetelmiä siteerattiin väärin useammin (48 %) kuin muita parametreja. Tuloksia oli tulkittu väärin 28 %:ssa julkaisuista. Yleisin tulostentulkintavirhe oli se, että laktobasilli suojasi muilta allergisilta sairauksilta kuin atooppiselta ekseemalta, vaikka alkuperäisen julkaisun sanoma oli päinvastainen.

Vertailun vuoksi tutkijat ottivat tarkasteltavakseen kaksi muutakin allergia-alan julkaisua samalta ajalta, toisen *Lancetista* ja toisen *Journal of Allergy and Clinical Immunology* -lehdessä. Niiden osalta väärin viittausten määrä oli noin puolet Kalliomäen ym. julkaisun väärin siteerausten määrästä.

Holin ym. artikkelia lukiessani tuli mieleen opettajani professori Tauno Putkosen minulle aikanaan antama opetus. Minun tuli tarkistaa erään ranskalaisen sarkoidoosia käsittelevän kirjan viittausten oikeellisuus. Tein työtä kuukausia. Vääriä viittauksia oli noin puolet kaikista. Sen jälkeen olen pitänyt ohjeenani: epäile kaikkia ja kaikkea, eniten itseäsi. ■ MaHa

Kuva: Plugi